

Preporuke za razvoj ekološke poljoprivrede u RH temeljem kvalitativnog istraživanja među eko-proizvođačima i stručnjacima

Zagreb, 20. 12. 2021.

Snježana Mihinica, dipl.inž.biologije - ekologije

Znanstveno istraživački projekt 'Socioekonomski čimbenici mikro i malog poduzetništva u ekološkoj proizvodnji hrane'

- Odsjek za sociologiju Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, uz potporu Sveučilišta u Zagrebu; voditeljica projekta: dr. sc. Jasmina Božić, izv. prof.
- 35 polustrukturirana intervjua sa **malim ekološkim proizvođačima povrća i voća te stručnjacima**

“Eko-poljoprivrednici jesu predvodnici održive poljoprivrede budućnosti.” (EU OAP 2021. - 2027.)

“Eko poljoprivrednici jesu predvodnici održive poljoprivrede budućnosti.” (EU OAP 2021.-2027.)

- Preporuke za razvoj EP jesu u skladu s ključnim EU razvojnim planovima, strategijama i politikama:
- ZPP, Europski zeleni plan i UN Agenda SDG
- EU strategija za bioraznolikost do 2030., EU strategija “od polja do stola”
- Konkretno akcije transformiranja prehrambenog sustava i uzgoja hrane, smanjenje upotrebe pesticida, gnojiva, antibiotika te postizanje klimatske neutralnosti
- Ekopoljoprivreda ima središnju ulogu u postizanju otpornosti i oporavka EU
- EU Akcijski plan za ekološku poljoprivredu (2021.-2027.)
- Izrada Nacionalnog akcijskog plana razvoja ekološke poljoprivrede 2023. - 2030.
- Program razvoja ekološke poljoprivrede u ZŽ do 2030. – akcijski plan

PREPORUKE ZA RAZVOJ EKOLOŠKE POLJOPRIVREDE U RH

PROVODITI INTENZIVNU DUGOROČNU EDUKATIVNO-PROMOTIVNU KAMPANJU O PREDNOSTIMA EKOLOŠKE POLJOPRIVREDE I HRANE USMJERENU NA POTROŠAČE I PROIZVOĐAČE

- **Edukacija i informiranje potrošača o ekološkoj proizvodnji i hrani** (podizanje svijesti javnosti u cijeloj zemlji, graditi povjerenje šire javnosti u domaću ekoproizvodnju i eko znak. Obilježavanje Dana ekoproizvoda EU 23. rujna - EU Organic Day i sl.)
- *“..ali nije ni toliko igra kupovne moći koliko igra svijesti. Dobro, zajedno to nemamo, ali i jedno drugo ne mogu odvojeno, moraju ići zajedno. Ako svijest nije razvijena, što nekom vrijede novci ako ne razumije to i ne kupuje to. ”*
- *“...Oni nisu svjesni koliko se te maline špricaju, nije razvijena svijest da u biti ljudi sve špricaju. Nema šta ne špricaju..od luka pa nadalje..Oni se sjećaju onih priča kada se jagode nikada nisu špricale, kada se kupine nikada nisu špricale, kada maline se nikad nisu špricale..Oni se toga sjećaju, znači..Pa ko je vidio da se jagode špricaju?, a jagode imaju po 15 do 17 tretiranja na njima. Jagode ne možete oprati od pesticida, a ista stvar i s malinama...”*
- *“**Drugačija je svijest...** ja sam bila u Zagrebu, na Sajmu zimnica, i drugačija je svijest u Zagrebu, a drugačija je svijest u Osijeku.”*
- **OSIGURATI VEĆU FINANCIJSKU POTPORU UDRUGAMA EKOLOŠKIH PROIZVOĐAČA JER OD SAMIH POČETAKA EP U HRVATSKOJ IMAJU VELIKU I NEZAMJENJIVU ULOGU U EDUKACIJI I OSVJEŠĆIVANJU ŠIRE JAVNOSTI KAO I PROIZVOĐAČA**

PROVODITI INTENZIVNU DUGOROČNU EDUKATIVNO-PROMOTIVNU KAMPANJU O PREDNOSTIMA EKOLOŠKE POLJOPRIVREDE I HRANE USMJERENU NA POTROŠAČE I PROIZVOĐAČE

- **EKOPROIZVOĐAČI KAO EDUKATORI. UKLJUČITI EKOPOLJOPRIVREDNIKE U EDUKACIJU O EP.**
- **UMREŽAVANJE. POVEZIVANJE. SURADNJA. TIMSKI RAD. EKO TURNEJE PO HRVATSKOJ**
- **STVORITI BAZU/STRUČNI TIM EKOPOLJOPRIVREDNIKA (IMA I AGRONOMA) SA ZNANJEM I PRAKTIČNIM ISKUSTVOM.**
- *“Pa da, ali u biti gledajući... nema niti stručnih osoba na tom području, na fakultetima, na institutima... jer oni se nikad nisu time bavili. Tako da u biti nema nitko prenijet to znanje. Ali educiram se najviše tak iz praktičnog iskustva i u kontaktu sam s drugim proizvođačima, što ekološkim, što konvencionalnim jer što se tiče povrća, tu je dosta povrćara oko... (lokacije).....i oni imaju dosta znanja... Ovi koji su dugo godina, to su konvencionalni proizvođači, ali u biti i oni koriste neke metode koji su ekološki prihvatljive ili preparate na bazi nekih mikroorganizama, oni koriste i takve...”*
- *Hoću Vam reći....(), nema dovoljno znanja, nema dovoljno znanja, ja ću to uvijek bez pardona reći..Znanje, znanje, znanje, veća suradnja s fakultetom, sa savjetodavnom službom i to će dati rezultata*
- **RAZVIJATI SURADNJU ekopoljoprivrednika sa savjetodavnom službom, znanstvenicima i stručnjacima u svrhu što kvalitetnije edukacije sadašnjih i budućih (eko)poljoprivrednika**
- **GRAND ECO TOUR. Organizirati edukaciju po cijeloj Hrvatskoj. Širenje primjera dobre prakse.**

SAVJETODAVNA SLUŽBA

"Važno je podizati razinu humusa u tlu, a iznad tla podizati razinu svijesti"

(izjava savjetnice za EP)

UNAPRIJEDITI I AKTIVIRATI RAD SAVJETODAVNE SLUŽBE ZA EKOLOŠKU POLJOPRIVREDU PRI MINISTARSTVU POLJOPRIVREDE (Uprava za stručnu podršku razvoju poljoprivrede)

- *“Ekološki proizvođači, s obzirom da je ekološka proizvodnja sada značajno poboljšana s poticajima, proizvođači samo se više opredjeljuju za ekološku poljoprivredu i onda u tom nekakvom početnom ili prijelaznom periodu traže informacije..(od savjetodavne službe)..kako se uključiti u ekološku proizvodnju. ..”*
- **Osigurati dovoljan broj stručno educiranih savjetnika za EP u svim županijama**
- Savjetodavna služba za EP temelji se na radu i entuzijazmu manjeg broja savjetnika u cijeloj Hrvatskoj. Mali broj sudionika istraživanja hvali suradnju sa savjetodavnom službom.

UNAPRIJEDITI I AKTIVIRATI RAD SAVJETODAVNE SLUŽBE ZA EKOLOŠKU POLJOPRIVREDU PRI MINISTARSTVU POLJOPRIVREDE (Uprava za stručnu podršku razvoju poljoprivrede)

- trenutno samo 11 županija ima savjetnika za EP. ZŽ I SMŽ jesu jedine županije koje imaju dva savjetnika EP.
- *“..sve ih je manje i manje. Postali su činovnici za lupanje štambilja. Više nitko ne izlazi na teren...”*
- *“...Jesam ih zvao, ali nemam neku veliku potrebu zvati ih... jedino kada je u pitanju administracija, onda ih zovem... Ali, sad da bi mi mogli nešto pomoć puno... Kažem još jednom, više ja znam od njih.”*
- *“...isto nam je savjetodavna služba, puno je... tu je gospođa **jako puno napravila**, ima još tu nekih mlađih kolegica, ali nikada ta ekološka poljoprivreda nije zaživjela, nažalost....“*

‘I sad smo još jednu poruku poslali na naš teren, da ekološki proizvođači razmišljaju o kupovini ekoloških proizvoda jedni između drugih. Ovako isto kažem, ako Vi nećete kupovat ekološke proizvode zašto bi onda netko od Vas kupovao?’ (izjava savjetnice za EP)

OSIGURATI I POVEĆATI DOMAĆE TRŽIŠTE ZA EKO HRANU

PROMOVIRANJE DOMAĆIH EKOLOŠKIH PROIZVODA I EKOPROIZVOĐAČA

Organiziranje manifestacija i sajmova isključivo s ekološkim proizvođačima i certificiranim eko proizvodima.

Otvaranje eko tržnica u većim gradovima u RH.

Kratki lanci opskrbe

Osigurati dodatnu pomoć ekoproizvođačima iz Slavonije (i Like i Dalmacije) u plasmanu i prodaji (pojedini ekoproizvođači iz Slavonije putuju u Istru na ekotržnice da bi prodali svoje proizvode!)

“U Zagrebu je to sasvim neka druga situacija, ja sam ostala iznenađena malo. Pokraj mene je bio jedan ekološki proizvođač, on je dugi niz godina u eko proizvodnji i zna... Ja kad sam vidjela njegove cijene... Zapravo takve trebaju biti cijene, ali mi to u Osijeku postići ne možemo jer bi bili, kao prvo ispljuvani, kao drugo ne bi ništa prodali, kao treće podvrgnuti bi bili ruglu ono kao "Šta ti izmišljaš? Šta ti hoćeš steći?”

OSIGURATI I POVEĆATI DOMAĆE TRŽIŠTE ZA EKO HRANU

POTICATI POTROŠNJU EKO HRANE ZELENIM JAVNIM NABAVAMA

Škole, vrtići, bolnice, javne institucije...

Istraživanje interesa za eko hranom u školama i vrtićima

Započeti s pilot projektima u nekoliko zainteresiranih škola i vrtića.

Postepeno uvoditi eko voće i povrće u školske sheme

POTAKNUTI (ponovo) RASPRAVU O SMANJENJU PDV-a NA EKOLOŠKU HRANU

REGULIRATI UVOZ. PODUPIRATI I JAČATI PROIZVODNJU, PRERADU I IZVOZ

„P: Zašto to naše Ministarstvo još uvijek nije donijelo zakon, zakonsku regulativu da se ograniči taj uvoz dok imamo našeg povrća, voća i svih ostalih poljoprivrednih kultura?“

*O: Da, to je stalno naše pitanje...Oni tvrde da je njima to.. zato što smo zajedničko tržište Europske unije, nije dozvoljeno, mada mi smatramo da to nije tako, jer nije nama problem samo tržište Europske unije, nama je problem i roba koja dolazi izvan Europske unije, isto se uvozi na isti način u Hrvatsku. **Dok recimo ostale europske zemlje štite domaće proizvođače** upravo na taj način i mi im stalno pokušavamo reći da oni to jednostavno samo preslikaju, da ne treba tu puno mudrosti, da treba samo vidjeti kako radi Austrija, Slovenija i okolne zemlje.“*

- “ ... Ja sam njima prodavao krumpir i šljivu, i kaže “...(ime)...., **dok imam slovenskog krumpira ne mogu od tebe uzet**”. On će od mene uzet krumpir u trećem, četvrtom mjesecu kada više ne bude imao slovenskog.”*
- A ne znam, mislim da su ljudi poludjeli i da, uvoz ekoloških proizvoda nas je opet preplavio.. (...) **Znači ja ne mogu biti konkurentan Italiji za njihovu cijenu mrkve**, oni su... Italija je 50 godina u tome... Nizozemska... Ja sam u tome malo ono...”*

REGULIRATI UVOZ. PODUPIRATI I JAČATI PROIZVODNJU, PRERADU I IZVOZ

- **OSIGURATI VEĆE POTPORE I PODRŠKU STVARNOJ EKOPROIZVODNJI I EKOPROIZVOĐAČIMA KOJI SU SPREMNI ZA IZVOZ**
- *“Kad god pitam neke velike proizvođače za otkup, oni daju po vrlo povoljnoj cijeni odnosno niskoj cijeni jer su uvezli prije dvije godine iz Njemačke... odavdje, odande... Tako da o tom... To se mora zaustavit, taj uvoz, i mora se početi cijeliti naša roba i onda to ima smisla.”*
- *“**Fali nam skladišta centralnih**, da možda oni postoje pa bi netko izvana, išlo bi to za izvoz, ali mi ništa nemamo to organizirano kao npr. Poljska ili Italija koje imaju centralna skladišta i onda tamo u biti dolazi roba i ide u izvoz. Zato sva roba dolazi nama od tamo, a kod nas toga nema.*
- *P: Tko bi ta skladišta trebao organizirati? Čija je to odgovornost?*
- *O: Pa ne znam, vani su to **i zadruga i proizvođači se udruže**, ali u biti to je... uvijek ih potakne država, kod nas nema nekog "backupa" za to. Znae, naš Zakon o zadrugama, to je isto komplicirano dosta.”*

REGULIRATI UVOZ. PODUPIRATI I JAČATI PROIZVODNJU, PRERADU I IZVOZ

- *Jesmo, išli smo na Biofach kao izlagač, pozitivna iskustva, našli kupce neke nove, na pragu smo isto jedne suradnje s jednim velikim proizvođačem za....(..)..da pokrivamo kompletno u proizvodnji, pa čak i u otkupu za njih ovaj dio jugoistoka Europe, tako da... Jako pozitivna iskustva, dobar "networking".*

POTICATI I FINANCIJSKI PODUPRIJETI UDRUŽIVANJE MALIH OPG-ova U ZADRUGE RADI ZAJEDNIČKOG PLASMANA SVOJIH PROIZVODA I NASTUPA NA TRŽIŠTU

- Promoviranje uspješnih primjera udruživanja i zadruživanja

„P: Očito onda te dvije zadruge funkcioniraju na tržištu?

O: Da, tako je, da. Znači funkcioniraju i one imaju kooperaciju povrća i zajednički nastup i plasman tog povrća prema određenim kupcima. U principu funkcioniraju baš po principu zadruge.”

„...Ona od nas uzima zelenu salatu i radič crveni i onda oni to, imaju svoj pogon gdje režu na salatu i vakumiraju u one vrećice, što se recimo kupuje u supermarketima... Znači opet je to jedan vid prerade salate, to je jako dobra suradnja, oni garantiraju isto cijenu, tako da nam je to velike prednost... da možemo članovima svojim reći da proizvedu i po toj i toj cijeni će im biti otkupljeno... To je jako velika stavka, da si mogu ljudi računat sigurnu količinu i sigurnu cijenu.”

POTICATI I FINANCIJSKI PODUPRIJETI UDRUŽIVANJE MALIH OPG-ova U ZADRUGE RADI ZAJEDNIČKOG PLASMANA SVOJIH PROIZVODA I NASTUPA NA TRŽIŠTU

- **Primjeri dobre prakse. Učiti od uspješnih:**
- *„Mi od zajedničkih stvari što koristimo, koristimo dio mehanizacije, znači zadruga ima jedan dio, imamo zajednički stroj/liniju za klasiranje krastavaca, tako da svi klasiramo na jednom mjestu i to onda ide za ...()., a opet svaka zadruga ima svoju određenu mehanizaciju doma. Imamo zajedničku nabavu repromaterijala, znači i gnojiva i sjemena i dio zaštitnih sredstava i materijala tipa folija, cijevi za navodnjavanje... Tako da smo tu objedinili nabavu za sve članove i tu imamo taj vid kreditiranja i pomoći da ljudi ne moraju investirat u startu svoj kapital, nego to sve vraćaju s robom kada predaju u zadrugu... Tako da smo tu **zaokružili jedan ciklus** i na taj način imamo kontrolu koje će se gnojivo koristit, koje će se sjeme sijati, tu nam je jako dobar vid zajedničke nabave i kasnije plasmana.”*
- *„provodimo te zajedničke edukacije preko zime, tako da kooperanti dočekaju spremno proljeće kada kreće sezona, da budu educirani i da nešto novo nauče uvijek.”*

POTICATI I FINANCIJSKI PODUPRIJETI UDRUŽIVANJE MALIH OPG-ova U ZADRUGE RADI ZAJEDNIČKOG PLASMANA SVOJIH PROIZVODA I NASTUPA NA TRŽIŠTU

- **Pozitivni primjeri iz europske prakse**

„...ali ne razumiju da bi imali veću dobit i veći benefit da se udruže, nego što imaju sami. I tu je zapravo propust veliki što to nisu na vrijeme, nisu ni naše institucije reagirale, da su promovirale taj tip udruživanja, da su ljudima pokazali pozitivne primjere iz europske prakse.. Znači zemlje koje već stotinama godina imaju takva udruženja i zadruge, da pokažu da je to put koji nama treba... Uvijek je bio naglasak na samo OPG, OPG, OPG... U redu OPG, to je na nivou kućanstva, ali nikad nisu promovirali da se ti OPG-ovi trebaju povezati u te zajednice i u tome je stvar.”

OMOGUĆITI POVOLJNIJA KREDITIRANJA ZA EKOPROIZVOĐAČE I OSTALE ZELENE PODUZETNIKE

Edukacija banaka o financiranju ekopoljoprivredne proizvodnje i njene uloge u zelenoj ekonomiji i tranziciji

“...nismo zadovoljni samo s odnosom banaka u tom nekom poslovanju prema malih poljoprivrednicima, čak smo zadovoljni i s državnim tim potporama, naravno... ali ako će se smanjit na hranu... ali s bankama nismo zadovoljni... Veliko nerazumijevanje po pitanju šta taj naš posao je, što on donosi i što može donijeti sutra. Tako da tu nismo zadovoljni, kreditiramo se, nismo sad toliko ni zaduženi, ali za sve neke veće stvari bi nam bila potrebna neka veća investicija, sad smo to probali kroz neke fondove... imamo neke povratne informacije da bi to išlo kroz banke, ali je to dosta... Dosta su oni... ja bih rekao, u defenzivi po pitanju plasmana u poljoprivredi. Možda iz neke svoje negativne prakse, imaju i pravo, ne mogu ja to ništa reć. Ali, šteta...”

RAZVITI INTERDISCIPLINARNI I MEĐUSEKTORSKI PRISTUP EKOLOŠKOJ POLJOPRIVREDI I PROIZVODNJI

- Povezati ekološku proizvodnje hrane s turizmom, ugostiteljstvom, prehrambenim i javnim sektorom
- *„Neće svaki hotel uvrstit ekološke proizvode ni voće ni povrće, ali puno njih bi to napravilo da im se omogući sigurna isporuka. To iskustvo koje je meni osobno pokazalo...“*
- Ostvariti povezivanje i na razini ministarstava (poljoprivreda, gospodarstvo, financije, turizam, energetika, održivi razvoj, zaštita prirode i okoliša, zdravstvo, obrazovanje, sport itd.)
- Povezivanje i suradnja na razini fakulteta i dr. znanstvenih institucija u svrhu istraživanja i razvoja inovacija u EP
- *“ ...Malo malo vidite na Fakultetu elektrotehnike i računarstva da oni imaju robotiku u poljoprivredi, mislim da bi mi tu trebali biti malo agresivniji, bolji i kvalitetniji nego što jesmo....“
(izjava sugovornika s drugog fakulteta)*

POTICANJE ZNANSTVENIH ISTRAŽIVANJA I RAZVOJ INOVACIJA

- *„Ono što je nama najkritičnija točka od politike je znanost, struka. Mi imamo ljude na sveučilištu koji toga nisu svjesni jer oni ne žive od toga, oni žive od kemijske poljoprivrede i oni su to učili i oni su uključeni u istraživanja,...()..tvornice kemijske industrije, fitofarmacije itd.”*
- *„Evo po meni sveučilište, tu mislim na Agronomski fakultet prije svega oni su glavni problem u bržem i boljem razvoju i osvještavanju... Oni kažu "Mi moramo predavati, kazivati.." ali ne istražuju uopće ekološki”*
- **Odrediti prioritetne teme i područja znanstvenih istraživanja i razvoja inovacija (primjenjivost istraživanja u praksi, suradnja s OPG-ovima: ispitati stvarne potrebe ekopoljoprivrednika. Povezati struku i praksu).**
- **Uspostaviti suradnju fakulteta i instituta s ekopoljoprivrednicima i savjetodavnom službom.**
- *“ja mislim da bi puno bolji taj "link" prema savjetodavnoj, trebala bi puno bolja suradnja sa savjetodavnom službom... Mislim da i oni od nas mogu puno toga naučiti i mi možemo od njih puno toga naučiti...” (sugovornik s fakulteta)*

POTICANJE ZNANSTVENIH ISTRAŽIVANJA I RAZVOJ INOVACIJA

- *„Pouzdamo znam da smo najveći plantažni uzgoj... pitome sorte i sad je to zanimljivo i nama i fakultetu isto za praćenje, možda će se neki pokusi provoditi, kako biljke reagiraju na bolesti, uvjete i tako.”*
- *„Ima, ima, da, više je to pitanje zaštite, fitozaštite, znači zaštita na ekološki način, zaštita na konvencionalni kemijskim sredstvima... Tu imamo relativno puno istraživanja.”*
- *„Ta istraživanja Vam je dosta teško provesti npr. konvencionalna i ekološka poljoprivreda, ona bi Vam trebala biti na istoj površini, iste uvjete, a ne možete imati... ako je netko u ekološkoj, u ekološkoj je, ako je netko u konvencionalnoj, on je u konvencionalnoj, tak da... Imamo istraživanja, nije baš nešto prepuno...”*
- *„Gledajte, znači ekološka poljoprivreda je stvarno specifična, Vi morate da bi mogli provoditi istraživanja u ekološkoj poljoprivredi morate imati uvjete, a to znači da se na nekoj površini nisu koristile agrokemikalije. Dakle, da imate stalne uvjete koji trebaju biti i koji su potrebni za ekološku proizvodnju. U tom smislu, mi zapravo i nemamo prava ta istraživanja u ekološkoj proizvodnji, ali imamo puno istraživanja vezanih za održivu poljoprivrednu proizvodnju. To se redovito provodi kod nas.”*

POTICATI I PODUPRIJETI DOMAĆU PROIZVODNJU EKO POLJOPRIVREDNOG REPROMATERIJALA

- POTICATI I PODUPRIJETI DOMAĆU PROIZVODNJU EKO GNOJIVA, KOMPOSTA, ZAŠTITNIH EKO SREDSTAVA, SJEMENA, RASADNOG MATERIJALA ZA EKOLOŠKU POLJOPRIVREDU
- Zabrinjava činjenica da glavnina ekoproizvođača kupuje uvozna ekološka gnojiva, zaštitna sredstva i sjeme te da su potpuno ovisni o vanjskim i uvoznim inputima.
- *“... ajmo reći da su ova komercijalna gnojiva rađena po formulama koje su praktički definirane. Sad može biti da Vam je zemlja bogata dušikom, a siromašna kalijem, a Vi bacate... Razumijete me šta Vam hoću reći? Tako da su to neke gotove univerzalne generalne skupove koji ako se ide u dubinu i način ovakav kakav mi radimo i kako se bavimo poljoprivredom... nas ne zadovoljava. Tako da mi tu dosta radimo s koprivom, čak i od bazge, gaveza, preslica... Radimo neke pripravke s kojima tretiramo.”*

PREISPITATI CIJELU POLITIKU DODJELA POTICAJA ZA EKOPOLJOPRIVREDU

- Uvođenje reda, stalnih kontrola i inspekcija koje bi zaštitile ekopoljoprivrednike koji imaju stvarnu proizvodnju.
- *„Krški pašnjaci, orasi i lješnjaci. Evo jako malo zapravo stvarne proizvodnje, da ćete Vi sad reć: e mi proizvodimo to i to“*
- *„Evo to Vam je otprilike kao i ona priča s orasima.. Dakle popikat šibe nekakve, orahe, sjemenke bilo kakve samo da se poticaj digne jer je poticaj znatno viši od ostalih poticaja za konvencionalnu poljoprivredu...“*
- *„Jer svi oni idu na te poticaje, poticaji su dobili, a nisi ništa proizveo. Znate? A to je država tako omogućila i to je nenormalno...“*
- *“...drugo šta Vam se isto događa s ekološkim potporama, **što Vam je više ekoloških proizvođača, potpora Vam je manja.** Znači nama iz godine u godinu, iznos potpore pada... Onda sam ja pitala "Halo,šta je to?,"... kažu "Da ,zato što Vam je određeni iznos na nivou države određen kao potpora za ekološku proizvodnju, svaki novi igrač u biti smanjuje učešće,"... što je totalni "nonsense" u jednoj državi koja zapravo nema adekvatnu iskoristivost poljoprivrednih površina..."*

SMANJITI I POJEDNOSTAVITI ZAHTJEVNU ADMINISTRACIJU

- **Potaknuti organizaciju sastanaka i dijalog ključnih dionika**
- *„Je, je, ali govorim... On gleda papir, onda sam doznao između ostaloga, bili smo pozvani gore sa svojim proizvodom, pa sam poslao djecu, pa su ovi **doznali da Brussels ne traži to, nego naši su to**, tu administraciju zakomplicirali jer se nečega plaše, ti naši se nečega plaše... ili ne znaju raditi ili nemam pojma šta.”*
- *„Moglo bi se to napraviti na jednostavnijim formularima i to pojednostavniti što se traži...”*
- *... Ali, lagano ide, lagano se to sve miče jer su svi više manje postali svijesni da iovako ionako, da bi bio uspješan poljoprivrednik, treba voditi evidenciju radi sebe...”*

PROMOVIRANJE I NAGRAĐIVANJE MLADIH I USPJEŠNIH EKOLOŠKIH POLJOPRIVREDNIKA

- *„Međutim, tokom studija i nakon, kako sam ostala aktivna na određenim platformama mladih agronoma, onda kako ideš po raznim radionicama i "event-ovima", upoznaš razne profile ljudi izvana i uđe se automatski... po svojoj nekoj intuiciji i svjetonazoru među ljude koji... Mahom mlađa ekipa se zapravo više i bavi ekološkom jer nam je valjda svijest malo probuđenija, nemamo terete u vidu "Kako su moji djedovi radili.." (31 god.)*
- *„P: Je li se onda vidite u poljoprivredi dalje? O: U budućnosti apsolutno. To sam već dosadna, to valjda u svakom intervjuu kažem..ali to je moj život, to nije moj posao!! Ja sam se rodila na selu i ja taj dio posla živim od kad sam se rodila..." (30 god.)*
- **Uspješni mladi ekopoljoprivrednici – ‘zeleni influenceri ‘- nada i budućnost hrvatske poljoprivrede**
- **Uključiti mlade ekopoljoprivrednike u edukaciju novih generacija (eko)poljoprivrednika i promociju ekohrane**
- **Svestrana podrška i društvena promocija mladih ekopoljoprivrednika (i cijeniti doprinos starije generacije pionira ekopoljoprivrede u Hrvatskoj!)**

PROMOVIRANJE I NAGRAĐIVANJE MLADIH I USPJEŠNIH EKOLOŠKIH POLJOPRIVREDNIKA

„P: Takvog proizvoda... meni nije poznato, pretpostavljam nitko u Europi ne radi takav slatki namaz od ...()..

*Ne, niti u Europi niti u svijetu. Mi smo našu (proizvod)... zaštili u Zavodu za intelektualno vlasništvo, i jako su nas kontroliraliTaj proizvod je izašao iz naše glave i uspjeli smo ga uspješno zaštititi.”(**ekopoljoprivrednica, 30 godina**)*

RAZVIJATI EKOPROIZVODE DODANE VRIJEDNOSTI I VRHUNSKJE KVALITETE

- Autohtone i tradicijske povrtnne i voćne sorte – bogati potencijalni izvor inovativnih proizvoda za domaće i inozemno tržište.
- **Hrana iznimne nutritivne i zdravstvene vrijednosti** (tzv. supernamirnice)
- *„...recimo naša tjestenina s konopljom, ona se ne može mjeriti s niti jednom tjesteninom... Iz kog razloga? Ta tjestenina je nešto veća, **Vi imate u našoj tjestenini 5 puta ili 10 puta više ugljikohodrata i proteina onda... Tako da o tome se radi.**”*
- Poticati znanstvena nutritivna istraživanja, istraživanja bioaktivnih komponenti hrane (usporedbe domaće ekološke i konvencionalne hrane), inovacije u hrani i dr.
- Poduprijeti sofisticirane napredne tehnologije za preradu

RAZVIJATI EKOPROIZVODE DODANE VRIJEDNOSTI I VRHUNSKKE KVALITETE

- „...otkriva ga se sve više, pogotovo vani, u nas manje... Ali i u nas su počeli... prije kad sam ja to započeo, on njemu se skoro pa i ništa nije znalo, čak ni Ministarstvo gore... Mi imamo ovdje... da to sam Vam još htio kazat i to nam je isto značajno ekološko zemljopisno porijeklo i mi imamo ovdje sortu koja je evidentirana i priznata, to je(ime sorte)..... Mi imamo u Hrvatskoj jedno 5/6 sorti, a u svijetu jedno 25/26 sorti i ta (naša) **sorta je jedna od najizdašniji, najboljih.**”
- „zapravo moj cilj... da praktički sve s plantaže izlazi iz naših ruku kao neki proizvod dodane vrijednosti... Tu jako se dobro sve mora uigrati, i manipulacija s tom robom i skladištenje te robe i sve, da bi dobili onaj finalni proizvod ako bi htjeli raditi kako spada. U tom segmentu, to nije proces koji traje godinu, dve, tri... nego, u našem slučaju, ja vjerujem da ćemo tamo 2025., daj Bože i ranije, ali... imati nekih 10ak **novih proizvoda pod Demeter certifikatom.**”

PREISPITATI CIJELI PRISTUP I PRIMJENU NAČELA EP. REGENERIRATI POLJOPRIVREDNU PRAKSU

- **Utjecaj klimatskih promjena i uloga EP**

„P: Da. Koliko zamjećujete utjecaj klimatskih promjena na Vaše nasade....

O: Nevjerojatno. Puno, stravično puno... Da Vam samo u godinu dana zreli plod urani nekih 10ak dana, mislim da je to zabrinjavajuće, to prije se nije moglo dogoditi... Do onih problema sa suncem kojih počinjemo imat već u 3.mjesecu, tad tek počinju pupati, praktički ga prži i taj nedostatak kiše, gdje stvarno u nekoj budućnosti bez navodnjavanja... I ratarstvo i voćarstvo bez nekog navodnjavanja i ajmo reć zaklona tog zraka, postat će stvarno nemoguće. Klimatske promjene su generalni problem, a jako će se odraziti i na cijenu i na cijenu proizvodnje hrane u budućnosti itd.”

- **Uvoditi u većoj mjeri regenerativne prakse, biodinamičku metodu, načela agroekologije, permakulture itd.**
- **Važnost bioraznolikosti na eko imanjima (EU strategija za bioraznolikost do 2030.: “vraćanje prirode u naše živote”, “vraćanje prirode na poljoprivrednu zemlju”)**
- ***...Ja sam nekako ušla dublje u priču s ekološkom i planiram to nadogradit na regenerativnu poljoprivredu. U tom pravcu dišem i razmišljam...***

PREISPITATI CIJELI PRISTUP I PRIMJENU NAČELA EP. REGENERIRATI POLJOPRIVREDNU PRAKSU

- *„Je, je. Znači mi proizvodimo i svoje preparate i sve šta nam treba za samu proizvodnju, radimo na vlastitom imanju. Mi minimalno kupujemo neke stvari koje su nam dodatno potrebne za izradu biodinamičkih preparata, eto.”*
- *„...Kooperacije kooperanata, partnera s kojima bih radio i koji bi radili po nekim našim metodama. Svi moraju zadovoljavat kriterij ekološkog uzgoja, bioraznolikosti, bez monokultura, to bi bili neki kriteriji...”*
- *„Znači vidim ideju dugoročno se tu nalazim jer mi je isto, kao što mi je ekološka logična, i biodinamika mi je isto logična, ali s obzirom na moju površinu i planove... Regeneracija je nešto što mi je definitivno cilj.”*

**POSEBNA ZAHVALA SVIM
EKOPOLJOPRIVREDNICIMA I
STRUČNJACIMA KOJI SU SUDJELOVALI U
ISTRAŽIVANJU.
HVALA VAM!**

Hvala na pažnji!

